

Изази Уторником.
Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
за годину 6 ф., на по год.
3 ф., а четврт године 1 ф.
и 50 новчића.
За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаће се у
плаћеним новцима непо-
средно администрацији „Гл.
Црногорца“ на Цетињу, а
може се и картом упут-
ним на пошту у Ботор.
Донеси пошту се уредниш-
тву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

СЛУЖБЕНИ ДНО.

ОБЈАВА ПОМОРЦИМА.

Како је било обзвњено објавом
25-тог маја о. г. по данас гори прве-
ни фељер на рту Мендере у Валди-
Ноче и може се видјети на 6. миља.

На Цетињу, 24 новембра 1886.
Број 882.

из канцеларије књаж. црн.
поморског одјелења.

AVVISO AI NAVIGANTI.

Appar l'avviso 25 maggio p. p.
N.ro 316 da oggi viene acceso il fanale
rosso sulla punta Mendere di Valdi-
Nocce, visibile 6 miglia.

Cetinje, 24 novembre 1886.
N.ro 882.

CANCELLERIA PRINC. MONT-
SEZIONE MARITIMA.

НЕСЛУЖБЕНИ ДНО.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

БИОГРАД, 26 новембра. Краљ
је примио данас на подне бугарску
депутацију. Састанак је био врло свој-
ски. Депутација ће кренути сјутра за
Беч. Сви они гласови који веле, као
да је та депутација понудила краљу
бугарски пријесто, измишљени су и
будажети.

ПARIЗ, 26 новембра. — Алек-
сандар Батемберг стигао је данас у
Париж. — Гриви је позвао Флокета,
Брисона, Ферија и Девеза. Флоке је
изјавио да би у извешном случају био
готов примити се састава владе.

БЕЧ, 28 новембра. Граф Кално-
кија примиће данас по подне депута-
цију Бугара. Бугари ће остати у Бечу
некијех осам дана и јавиће се и
поклисарима великијех држава.

ПARIЗ, 28 новембра. — Гoble
(под Фрејснотом министар просвјете)
је примно на се задатак да састави
нову владу.

СРИЈЕДАЦ, 28 новембра. Гад-
бан-паша је изјавио влади бугарској,
да је успио изградити (јамачно у Пор-
те) пристанак на ријешње Сабрања,
но под условом, да се састави ново
вјешовито министарство и да Сабрање
изабере књаза мингрелијскога за кња-
за бугарског. Влада је одговорила на
ту Гадбанову поруку, да је готова
принијети сваку личну жртву, по
што да јој се предложи за књаза
така личност, коју ће, по прилици,
Сабрање моћи изабрати.

ЛОНДОН, 28 нов. Хартингтон,
који је до сад само у ирском питању
био одустао од Гледстона, изјављује
да ће потпомагати торијенце, странку
садашње владе.

ПЕТРОГРАД, 28 новембра. На
свечаном обједу при давашњој слави
ордена Светога Ђорђа наздравио је
Цар, обратив се њемачком поклисару
генералу Швајнциу, Цару Вилхел-
му, као најстаријем витезу Светога
Ђорђа.

БЕЧ, 29 нов. Граф Калнокија
примио је синоћ бугарску депутацију,
по неслужбеним начином. Депутација
је изложила положај и жеље станов-
ништва бугарског, да се што прије и
што поуздавије изијечи садашње не-
згодно стање. Граф Калнокија је по-
казивао Бугарима живе жеље своје,
особито је изјавио жељу да би што

прије видно да се сврши ова незгода
лијеним крајем, који би задовољно не
само жеље Бугара но и општи мир.

ПARIЗ, 29 нов. Сва је прилика
да ће Гoble сјутра саставити нову
владу.

БЕЧ, 28 новембра. Царско руски
поклисар у Бечу, књаз Лабанов Ро-
стовски, примио је данас бугарску де-
путацију; аудијенција је трајала два-
десет минута. Послије тога били су
изасланици бугарског сабрања у пор-
тиног поклисара Садулах наше.

СРИЈЕДАЦ, 28 нов. Влада је
врло задовољна пријемом депутације
собрања у Калнокије. Порта је при-
мила Вулковића као изванредног иза-
сланика бугарском.

РИМ, 28 новембра. Умрло је Мин-
гети.

ПARIЗ, 28 нов. Диклерк и Кур-
сел, којима је попуђево министарство
иностраних дјела, нијесу се примили
попуде.

ПARIЗ, 28 нов. Гoble је запи-
тао брзојавно Билота у Лисабон, да
ли би се примио министарства ино-
страних дјела под његовим пресејед-
ништвом.

ЛОНДОН, 28 нов. Краљица је
украшила Александра Батемберга вели-
ким крстом Батовог реда.

ПARIЗ, 29 нов. Влада је обра-
зована. Гoble узима привремено мини-
старство иностраних дјела. У камари
је прочитао Гoble изјаву нове владе
која каже да ће влада у иностраној
политици ићи трагом пређашње владе;
обриче обнове у унутрашњем поли-
тичком устројству те се узда да ће
камара показати своје повјерење дру-
гој привременој влади.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Прошле недјеље, како су аустро-
угарске делегације биле већ на изма-
ку, обрћала се најбжа политичког сви-
јета понављене оружја у Ње-
мачке. Њемачка влада искала је од
народа повишење војске, и ако се
била законом обвезала, да неће иска-
ти више прије пролећа 1888-е године.
По данашњем стању њемачка је војска
слабија од француске, у мирно доба,
са 16000 војника, а кад се спроведе
нова уредба Булалжерова, имаће Фран-
цузи још 40.000 више. Међу разлозима
тога предлога каже влада, да Њемачка
мора бити спремна не само на једну
страну, јер „неке сусједне велике
државе хоће да поднесу још више
жртве да појачају своју нападну силу
против Њемачке, а прилика је да ће
у будућем рату имати Њемачка с њи-
ма да се бори.“ На то примјећује
„Пестер Лојд“ с дубоким зазором:
„Знамо да свака влада престава нај-
живље све могуће опасности кад иште
повишење за војску, но ти разлози ипак
чудновато зборе, те се сваки мора
запитати: Што то бива? Зар је тако
близу рат, да берлинска влада мора
на врат на нос набавити још више
војника?“

У том погледу се највише зборило
о бесједи старог војводе њемачке вој-
ске, побједитеља Француске, маршала
Молтка, те је говорио у царевинској
скупштини да образложи искање ви-
ше војске. Молтке признаје да је жално-
сно, што се од народа иште опет знатно
повишење војске. „Но сва Јевропа
стриши у оружју; окрену ли се лијево

ил' десно, налазимо своје сусједе у
пуној опреми, које ни богата земља
по може на дуго поднијети. То по
природи ствари гони на брзо рије-
шење (на рат), за то влада хита
с овим приједлогом. С Француском се
не можемо погодити, док тамо народ
што иште да му се поврате двије
покрајине, а ми их никако не дамо.
Тјеше нас савезом с Аустријом. Гос-
подо! Савез је с Аустријом врло
драгоцјен; но ни у обичном животу
не ваља ослабљати се на туђу по-
моћ: велика држава живи само својом
снагом. — Све наше јемство и уздање
почива у изврности наше војске. Веле
да су то велики трошкови; ја уважа-
вам штедњу, ал' кад иде вријеме када
ће бити највине пустијех кана, ту
престаје свака финансија. Несретан рат
обара и најбоље финансије. — Сав
свијет зна да ми не идемо на освајања
но нека и то зна, да не дамо оно што
имамо.“

На бесједу грофа Андрашија у
угарској делегацији, у „корист Ру-
сије“, вели „Journal de St. Péters-
bourg“:

„Гроф Андрашија није се штедно
за вријеме овогодишње угарске деле-
гације; по као да га његови земљаци
нијесу добро разумјели, јер послје
сваке му бесједе чинило му се потребно
да јој објави смисао, било писменим у
новине, било новијем бесједама. Не
знамо хоћел' му ова бесједа од четвртка
бити пошљедња. Свакојак се говорник
том приликом није више занимао сло-
гом трију царевина, но се трудио да
савјетује Русији умјереност и да по-
ставља начела, која би, као што он
мисли, могла послужити основом спо-
разума Русије с Аустро-Угарском. На-
вијек је занимљиво кад човек слуша
како стари поглавица владе — а може
још бити — изјављује, да царевина,
за коју се заузима (Аустрија) не жели
нова проширења. Врло би радо човек
извукао поуку и из његовог заузимања
за самосталност балканских народа.
И ако је тај покушај врло скорашњи,
вриједно је утувити га, и ако је доста
ослабљен оним изразима, којима гроф
Андрашија брани окупацију Босне и
Херцеговине. Што се тиче његовијех
савјета Русији, не сумњамо да ће и
њему бити повољније, да се у то не
упуштамо, у пуном увјерењу, да му
их нико није тражио и да ни он сам
не ће одрећи Русији права ни само-
собности, да је у својим рођеним ства-
рима она сама најбољи судија.“

„Ажанс Ава“ има овај глас из
Букурешта:

„Бугарска депутација те је пошла
по Јевропи, хоће у Бечу да се при-
каже и руском поклисару књазу Ло-
банову и да му изјави, да би бугар-
ска влада пристала да се састави ми-
нистарство од свијех странака, које
би распустило ово Сабрање. Бугари
се надају, ако би могли добити да их
приме у Петрограду, да ће остварити
ту комбинацију; у том се ослањају на
то, што министар иностраних дјела, г.
Гире, није био противан том мирном
ријешењу, кад је то први пут пред-
ложено за вријеме састанка Сабрања
у Трнову. Но Руси мисле да сад не-
мају рашта понуштати садашњој вла-
ди бугарској и веле, да се руски при-
јатељи у Бугарској не би ни хтели
примити владе поред садашњих вла-
стника, исто тако веле руски кругови,
да ће сви трудити, да се бугарска де-

путација прими у Петрограду, остати
јалови. — Скоро сви бугарски офи-
цири, бјегунци, отпутовали су; доста
их је пошло у Русију. Овдје се не
мисли да су они наумили дизати по-
крет у Бугарској, о ком се њекад
мислило.

„Journal des Debats“ допоси глас
из Беча, по коме једна знатна личност,
која је пропутовала Бугарску, увје-
рава, да тамо руски дух сваки дан
очекивати да ће се бугарско пи-
тање ријешити у корист Ру-
сије, јер намјесници ће се морати
уклонити, као што се уклонио и књаз
Александар.

По вијести бечке Пресе из Лон-
дона биће брзо промјене у управни
иностране политике Русије. Говори се
да ће г. Гире дати оставку, а да ће
га замијенити књаз Лобанов Ро-
стовски, садашњи ц. руски покли-
сар у Бечу, који ће добити назив
канцелара царевине.

ИЗ АУСТРО-УГАРСКИЈЕХ ДЕЛЕ- ГАЦИЈА.

У сједници одбора за инострана дјела
угарске делегације, послје прочитаног из-
вјештаја Макса Фалка, у коме се налази
преглед, извод и дух нацрта министра
грофа Калнокије и главних говорника, узима
ријеч, пошљедњи пут, гроф Андрашија.
Његов је говор овога пута с тога заним-
љив, што он рече, да хоће да говори „не
само у нашу (њихну), но и у корист
саме Русије“. Ово су главна мјеста
његова говора:

„Ја мислим да интереси наши и
руски нијесу толико истоветни, да би јем-
чили споразум кад би смо се сувише ти-
јесно примакли, но нијесу ни такви, да нас
морају свакојак довести до судара. Но
ако надгледа она струја, те Русију хоће
да гони правцем, који би прије или послје
свакојак произвео судар, тада управљач
иностраних дјела наше монархије не може
доста рано ни доста јасно ни чврсто по-
дићи ријеч против, а то не само у нашу,
но у корист саме Русије.“

„Кад се запитамо, да ли нијесу тежње
и смјерови аустро-угарски такви, да при-
јете Русији?“

У том погледу у налази Русија до-
вољно тројак јемство:
у нашој прошлости,
у саставу наше царевине и
у програму те га сад баш примаше
оје државе царевине — за то баш што
није нападачки.

Набраја како је Аустрија могла
многе земље, на Балкану: Влашку и Мол-
давију, Србију, маду Црну Гору, Босну и
Херцеговину, увући у домањај (сферу)
своје моћи, на није.

Једино што је захватила Босну и
Херцеговину, но није могла на ино. Кућа
је горела, Аустрија је морала заузети је,
ако неће да пожар захвати њен кров. „Она
је то учинила, да се не би непрестано
бркала у свако балканско питање.“

„И ако имамо право што су нам нај-
важнији односи с нашим сусједом (с Ру-
сијом), но једино не може нико захтијевати
од нас: да пристанемо на стање које би
допустило тако силној држави, да нас
напада не само с основне своје области,
но и с плећа — из држава те зависе од
ње.“

На питање, да ли су животни инте-
реси Русије такви, да се тога ради мора-
ју сударити оје државе, налази гроф Ан-
драшија, да нијесу. Русија нема потребе
да се шири, јер и онако је превелика.

„Има још један узрок, те би Русију
или владоца јој могао привољети на про-
ширење према Балкану. То би била мисао,
да сродна по крви и вјери племена уједи-
ни под својом владом, или бар охраним.
Но за то би било прије свега нужно, да
ти народи то сами захтеже. Но то су они
само дотле жељели, док су ти народи би-

ли под турском силом, па и тад само привидно. — Тек се једно племе ослободило, гледало је да очува своју слободу и према Русији.

„По томе што рекох као да је јасно, да проширење Русије у правцу који би је довео до судара с нашим царевима, према Балкану, не би појачало силу Русије, но само ослабило, те не само да проширење у том правцу не би било корисно по Русију, но би изгубила досадашње стратегијске згоде, те би шкодило и угледају јој те га је до сад уживала на Балкану на основу једне крви и вјере“.

„Ја се надмам, да тога неће бити. Но, на жалост, нико не може порећи, да кад и кад у Русији не рјешава сила Царевина монархијске користи, но људи који немају заиста слободе, но не об уз а д а н о с т и т а м п е и з б о р е у и м е јавнога мнијења, које је мучно распознавати, јер нема друге прилике да се јави; људи који се мало брину за монархијска начела, мало за неповјерење те га изазивају против Русије, мало за њене војне користи, а никако за права и уговоре; људи који воде, не руске, но свесловенско — превратне мисли“.

„По мислима те странке био би позив Русије у Европи, остварити завјет Петра Великога, освојити Балкан и Цариград.“

„Признајем своје незнање. Не знам је ли Петар Велики заиста оставио такав завјет. Чуо сам од Руса, да није. То бих рекао и по томе што никад није изнесен на јавност. Но још се не би могло рећи, да би користио садашњој Русији“.

Разложив разлику између стања у вријеме Петра Великога и садашњег, вели гр. Андрашија:

„Јер била би војничка немогућност, да Русија, кад би се хтјела угнијездити на Босфору, остави уза се независну Србију, и самоуправну Бугарску, независну Румунију и велику, војнички јаку царевину као што је Аустро-Угарска за плећима. Све те земље морала би освојити и придржати. А то би било завладати свијетом. Но нико још није могао завладати цијелим свијетом, а најмање би то могао данас“.

„Корист је монархијске Русије по моме увјерењу присто: поћи путем којим су ишле све државе, кад су се чуле доста велике, да им није требало дања проширења“.

Говорник наводи, као примјере, Немачку и Аустро-Угарску. И Аустро-Угарска се одрекла Италије и Немачке и нико у Аустро-Угарској не жели више да се врати тамо. Од Русије се ни то не иште, она не треба ништа да напусти што је њено, само да се задовољи с положајем те га је сама примила у берлинском уговору. Говорник завршује:

„Моралох то рећи да докажем, ако зауземо у њекоем правцу одлучан положај, ако бранимо смјеран програм одлучно, да ми тим не хранимо само своју рођену корист, но да имамо на уму и праве користи Русије“.

Из новина.

Новосадски лист „Браник“ донно је прије двије недјеље њеки допис из Босне, који тамошњу управу црта најцрње. Против тога је устао дописник „Нашег Доба“, те, под насловом: „Браниковом“ „Гласу из Босне“, у 117 броју донесе нам, побија све зле гла-

сове о босанској управи. Међу осталијем, овако се ту брани босанска управа:

„Што тај „Глас“ опет каже, да је гледе земљишних одношаја велика невоља, и ту изврше и прегони. Јер је велика невоља за чиновнике, али не незаконитост и самовоља власти. То стање постоји по закону, које Јевропа држи, и тај се врши смртним трудом чиновника, колико је икад могуће све на длаку!“

„Од власти су намјештени по 1 или 2 повјереника за читав котар, да надзира посао оних првијех и да буду чувари закона. Осим тога изашље котар. област једног чиновника, који попрјекло пролази кроз села; овај учини у сваком селу на трима кућама пробу десетине. На пр. код шљавца: преброји читав шљавак. Шљавце по изгледу разреди у 3 до 4 класе (сорт). Од сваке сорте отресе по једно дрво. Измјери плод и из тога просуди пописе десетине.“

Но поврх тога и окружни порезни надзорник путује у том послу, и то не од котара до котара него управо по селима, и чини исто извршење. Ако се ко потужи, да му је више уписано десетине, извиди се то нарочито код овога. Нађе се по њекоји случај, да буде која маленкошт више уписана, али је више случајева, да се је мање уписало, него што јесте. Тако на пр. чиновник кот. области у бијелинском катлику нашао је код једног властника у Корајо селу 6 стотина ока десетине, а писано му бјеше 250 само, и он се у право нарочито био жадно на овај попис“.

Но у свом 133 броју, од 12 новембра о. г. има исто „Наше Доба“ свој „Глас из Босне“ (из Вање Луке, на Лучин-дан, који се овако јада новосадском браниоцу и хвалоцу босанско-херцеговачке управе:

„Није народ несрећан с тога, што ћесара својим владарем назива, не трпи народ са онога, што му глава заповиједа, него поједици у управи а још више околица, најближи слојеви око њега, ти га тиште, ти га муче, са тих би могао чути уздицај и жаук народа босанског. Сјетимо се мало устанка босанско-херцеговачког.“

Па тако му се из дана у дан указује, што му срцу годи — па ипак је ли задовољан? Ђе је срећа ту је и несрећа! Десница ћесарска избавила га биједи, дала му је, да живи животом бољим, животом љешним, па опет њен мал' не ваза сваког уздицаја захвале и признања чути и тежак уздах, горког јада. Па ко је томе крив? Народ је побожав, још је њему шемом истине и јеванђеље светиња, а и тамо стоји „Богу божије а цару цару!“ И народ даје. Упитајмо дер тежак дакле са чега уздише. — „Посијече нас, брате десетина“ — одговориће ти сваки. Да велике несрећности! Од десет дијелова дати цару један. Камо лијене среће, да је тако! — Овамо погледајте ви сви, који се дичите, да вам је стало до нас; разгледајте, шта се овдје догађа, па ћете друкчије мислити, друкчије ћете све свијету казивати: овдје ћете видјети, да није народ несрећан, што му је ћесар господар. Нека тежак приповједи, шта га тишти, са чега јада. Настало љето, усјеви се почели зелети, милина ти оку погледати, па ипак ти срце плаче. Данас, сјутра, кад их покажеши, доћи ће ти немио гост, доћи десетар. С пратњом ће

сретна она мајка, која чује плач свога дјетета, јер га може утолити. О, дјето, мајшине, нејак створови, ама слатки, убави, мили... Брзо ли нас зла срећа снађе, брзо ли нас коса покоси!... Сузе је загушише, кад то рече, те обрну главу к дувару, да их скриве од мужа и од сеестре. Док се њих двоје гледају, не знајући како да је умре, Мод се обочи на лакат, те растројена лмна поче слабијем гласом:

— Треба што учињети ради ове дјете, Стенно. Да, учињети више њешто... прилози су мало... И ако ти није мило, али те ја желим у име нашег дјетета... Ела, мили Стенно! Чини ми се е ће њему угодно бити на небу, кад види како смо ми добри према дјети коју зло мородави... И опет брзину у плач и падо на узнак преснијећена.

Брат и сеестра јој, помислише да ће онај час издахнути — тако им се учиње. У очајању узеше је на руке, те он јој узе говорити: послушају те, Мод. Све, све ћу учињети што речеши, да те задовољим... Умири се, куми те богом! Зар има што, те учинио не бих, кад ме замолиш? А то што ништен јако је. И ако сам сломљен, и ако ми је то противно, ништа за то, биће као што ти желиш... Цу валпау жестоко кашаљ. Јабучице јој се задрвеше, као да их је к огњу примијела. По што се кашаљ блану, изрече, умирена, сгискајући му руку:

— Фала ти, Стенно... Пак се замисли и настави: двоструко ти фала, драги,

ти назват добро јутро, па било ти добро или жалосно. Неће те питати, кад извади тевтер десетински, камо, ћети је плашће, ћети је жетва, већ најприје, јеси ли сиремио што? Па авај теби, ако нијеси! Ако му не туриш штогођ у џеп, одио те белај, јер ага већ сиреман чека, да по десетини узме трећину. Ако имаш десет снопова, један је цару, три спахији, а шест се твоји. Не даде ли десетару ништа, од једног су два, а од три шест, па шта остаде теби? А ако дадеш, опет си из свога дијела дао. У пратњи су десетару кнез и два медлиза, а њима је добро. Пред чију кућу паду, неће јој лако бити. Ако јавца на ражњу не задрчи и није потоком не потече, оде љетина. Па још ни то доста није. Знају они добро свој посао. Нађе ли те гдјегод у чаршији, па га не напојиш и не почистиш, неће ти га бити за дуго на фијат. А чекати га мораш. Удари вријеме; преполови се жетва, дође десетар, смрче ти се пред очима. А потужиш ли се, помоћи ти неће, уз њега су кнез и медлизи, а њима је добро. — Још ти се није честито ни разведрило, ал' ето ти другог госта, још горег од првог, ето ти амармемур (наддесетар), да прегледа, шта је десетар урадио. Што млађи оће, што је десетару драго, ни амармемуру мрско није, та учи се један од другога. Вади кесу, ако си своје добро и преолико рад. За њим ће те обићи још који гост, да ти узме још и оно, што ти је преостало, а ти мореш сјети на плакати. Област изашиће истина ниже чиновнике, да прегледају, шта су десетари урадили, да нијесу коме криво учили, па ево само да вам њешто кажем, како њеки од тих повјереника области врше своју дужност. Госте се и чате са амармемуром, па дочују ли, хођајући по селима, да има његод лијепа дјевојка, повикаће: „Изађи дер лијепа цуро, да те виђам, да те пољубим, па ће бити десетине одма мање“. Или свако: „нађи-дер постарку или десетарку, па ти неће бити лоше! — А сељак? Ако има даје, а ако нема, закуцаће му још за који дан на врата шиктор или шикучија — па ма и посљедњу ствар, однијеће је без обзира из куће. А влада? Она, може бити, о томе ништа и не зна, јер нема кога, да јој каже. Узалуд ће господин министар Калаји блити дане и ноћи у канцеларији својој у Бечу, узалуд ће дупати главу и размишљати, како ће урадити једну или другу наредбу спасоносну по народ, како ће урадити оно, што ће народ срећнијим учинити; та Беч је далеко, из њега се не може лако виђети у босанске колибе, ње један сељак данке борави — заман ће он све радити, кад његова ријеч право одзива не налази Ми знамо, ми смо се увјерили, да нам добра жели, да се за наш напредак стара, али нијесу сви такви они, којима нас повјерава, та они често другчије, сасвијем другчије раде, него што он оће. Па шта остаје ту? Ако један добар није, тражи другога. Не ослањајте се, г. министре, на све знамичне извјештаје, јер њих је лако аготовити у канцеларији пушећи дуван и срчући каву — ал' је ли све онако, као што у истима стоји?

Па како је управо данас у нас овђе? По нашем увјерењу биће овако: министар у Бечу изда наредбу, замјерко јој нико нађи неће нићи може; у Сарајеву јој се скрочи друкчија капа; у окружју друкчији огртач, а у котару — ?

Па шта би ту могло помоћи? Нека остави г. министар за који тренут све мисли о даљем развиту и напретку земље на страну, да нека се обазре на траг

јер не само дјете ради гуслићем, него и ради мене. Желна сам! Та од када не чух... Ја знам шта би ми ти на то одговорио! Ти би рекао: ја ћу теби самој гуслити, ја ћу теби, кад год узоћеш, учињети оно рапта ме залуду моле кнежеви и могућци свјетски!... Тако би ми ти одговорио, али ја нећу сама да те слушам, не! Желим још једном да те се наслушам међу великом гомилом, да се наслушам и њиховијех узвика и повлађивања, теби намијењених... То ће ми напоменути најљепши час у моме животу, онај часак кад те најпрвом чух, када бјех у зору младости и надања... По ново је нападе кашаљ. Стенно јој се попримаче и поче јој глатити руку.

— Не говори више, душо, не мори се. Ја ћу испунити твоју жељу. Пресретан сам ако те и за часак узмогнем обрдовати. Радостан осмијак заигра јој око усана; радост јој и у очима сину. Држећи мужа за руку зсипа као дијете.

VII.

У дворани гостионе „к топлијем бањама“ скупила се сва господина, што се налазаше у Дјену. Госпође се бјеху заодјеле као да дођоше на игрању, у јасне хаљине, са цвијећем на глави. Бојадисане лепезе лепришау у њежиним рукама, према свијећама, као велики лептирови. У првом реду засјела малена кнегиња, па се кочопери што је она тобож пресловила великога

и разгледа добро оно, о чему он мисли, да је онако, као што он оће а није може бити, тако. Нека саслуша добро, шта у нас ваља, а шта не ваља — па кад то учини, онда ће једнога дана изненада виђети остварене своје тежње, виђеће, да му је рад добрим плодом уродио. Па куд ће више!

Зудумфарењу, десетарском треба стати на пут, треба опростити народ тих крвопија, које га упропаћују, које га мразе са свим и сваки. Цару цареве треба дати и даће радо свак, ал' не овим путем и на овај начин, као у нас, јер овакав рад никада валана успјеха неће показати. Та има начина бољих од данашњег. Као примјер само један: узети двије године најбољу и најслабију, одредити од тога трећину, па по истој пописати десетину, па нити ће држави бити квара (шта више асне) а народу ће сванути сунце среће. По томе нека узме онда и спахија трећину — јер толико му приличи — па ко срећнији од нас? Г. министар учинио би тиме милосрђе над милосрђем, ускратио би толико темних уздицаја — а добром дјелу благодарност сљеди.

Па кад сељаку сване, свануће и трговцу, који сада доста чемерно живи, а с њиме ће и свима и сваком у нас.

Па нека се сјети г. министар још њеких ситуација, које народ до просјак догоне: Нека прислуша, како се народ јада и пр. на шумаре. Било љето, закљона нема; била зима, још мање, јер шумар у шуму лако неда. Г. министар добро знаде, у каквим жалостним становима наш народ живи, па већ кад није кадар, да подигне себи угодан стан, а оно му бар треба дати, да не спава у колиби од студени. Ово ће може бити упасти у очи, јер се не види ваља у приходима земаљским, — али како је замашна и силва она ријеч, што се румвет зове? Како изгледају шумари по котарима? Дође као највећа сирота, па за двије, три године, а он газда, мјерећи се мало когод с њиме. Па може ли бити, да је то од незнатне плате, коју прима? То је тек очевидно. Надзора овдје треба и то великог надзора!

А како по судовима изгледа? На закон се нико потужити не може и неће, ал' врло често на тумаче његове. Загледајмо мало по коначима на дан расправа, нађи ћеш их, ње ће те јежа обузети, кад саслушаш дијељење правде. А како то? Та сваки онај, који ту правду дијели, достаро је тог мјеста, па опет се грозим често његовог мјерила, којим правду мјери. Знати, шта један или други који суду дође, говори, казује, разумјети, у чему се састоји читана ствар, која га је суду доћерала, то је прво, што мора бити. Г. министар сам врло добро знаде, да доста чиновника к нама дође, не знајући језика, али г. мин. не шаље њих, да својим незнањем народ цвијеле, г. министар захтијева, да сваки научи језик земаљски, да може вршити своје дужности. А бива ли тако? На жалост не. Нађи ћеш ти у нас и данас доста чиновника, који језика не знају, који онако од ока по свом разумијевању записнике са странама састављају, па ма ти и он библи сагласни са исказом странака, они ти наведу два три параграфа законика и на основу истих изричу осуду. А оно, што је права садржина, то остаје у заборава. То је узрок, да се овај или онај пут чује јадање на судове. И овдје треба надзора беспрестратног и огромног.

Па да се прикућимо крају. Да у нас буде, као што треба, ваља учинити ово: на чело управе ставити људе, који су достојни у потпуном смислу тога мјеста,

умјетника. Сви јој се клањају и признају ту велику њезину заслугу, а она дава цужне наредбе и објашњује како је успјела. — Два дана прије преврћење болесницу, у одају њене сеестре у њетој гостиони. Као њеки чудом она се бјеше онажила у радости што ће се Стенно славити. Исти лијечници чуђаху се тој промјени и слушаху на добро, ако тако устрaje. У вече намјештине јој одар у побочној соби, како ће моћи слушати гусле, а да је нико не види, ни узнемирује. Оја бјеше увјерена да ће га њена близина кријешити и одржати, како ће усјећ бити велик.

И завста умјетников усјећ би као никад до тада. Како је ушао у дворану блијед и намртен и препукао њеколика пута гудалом, слушаоци се занијеше. Занос је растао све више, како је Стенно даље гуслио. На крају свакога комада дијаху се бурни усклици повлађивања. Завста никада докле не бјеше гуслио тако страшно, — тако тврђаху сви који га бјеху више пута слушали. Као да га бјеше обузела њека свла тајанствена, којој не мога одољети, те заборавајући све витлаше се у вихору гласова. Лице му се преобријало свакога часа; од једном би се намрдно, па до мало сјини благод у складу његовијех црта. Пред очима му бјеше као магла. Нити гледаше, нити слушаше око себе, него се смјаше заносно кад би му гудало исказивало веселе и уживање, а плаваше кад би исказивало тугу и очајање. Сви се погледи бјеху стекли на његово лице, као да их оно несодољивом силом

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ЛАБУДОВА ПЈЕСМА.

Приповијетка
Ђорђа Онега.

(Свршетак).

VI.

— Ево шта је. Чудо се да смо овдје на проласку, па ми досађују да гуслам. Свуда и увијек ништу то од мене, а ништа ме тако не ражђути као то... —

— Ама, драги, то траже од тебе у корист невољника! прекиде га Мод.

— Да, да, све порад невољнијех! То је вадзашни изговор онијех што ми досађују. Невољнијех! Кан' да су само сиромаси невољни, несретни!... —

То очито гађање на своју несрећу, ражалости јако болесници. Он се присјети, па одмах утоли и поче:

— Ти знаш, Мод, да сам ја мека срца према несретнијема. И овога пута ја сам приложио њешто, а намијенно за твоје здравље, као помоћ тој дјети... —

— Дакле ради дјете звали су те! повиче она дирнута. О, јадна, јадна дјечичица! Јадно ли је гледати их у залу! Човјек би дао живот само да ублажи јетини бол... — Сад се пренемеже, пак још лагано, као да сама собом говораше... — О, треба знати како дјетине сузе рокиду материнско срце! А ипак је

људи, који народ добро познају, који ће моћи, умјети и хтјети разумјети његове жеље и његове потребе, људе, који ће се знати издигнути изнад сваког странчарења, људе, пред којима ће очима бити и Србин и Турчин и Католик само поданик земаљски, и једнак сваком другом;

завести строгу контролу свугдје и на сваком мјесту;

уредити десетинско питање, с којим у свези и трећина стоји и то најпробитачнијим и најбољим путем;

развијети исто тако, како са шумарством стоји, учинити у том погледу што ће народу од користи бити;

на прегледати најпослије још њекоје ствари, о којима може бити Беч ништа и не зна.

и то све што прије, јер тим је боље; па ће се онда увјерити г. министар а с њиме и остали свијет, — какав је народ босански, онда ће се виђети, које готовији, да за Ђесара свој живот даде и крв своју пролије од босанских синова.

А дотле, и ако то не буде, бојати се, да се не „препуни горка чаша“ и да сви труди од сад не буду заман, да се не буде још једном морало поћи оданде, одакле се пошло — та овај је пут бољи а јестивији!

„Пестер Лојд“ од 2 ов. доноси чланак од пуковника Хајмерла, који се бави евентуалношћу рата међу Аустријом и Русијом. Писац чланка вели, да за случај тога рата није доста да се набаве пушке и топови, и да се дижу утврде, већ да мора цијело становништво монархије бити прокинуто чувством да обрани своју домовину од „насилног нападача“. Предоставив ово настоји писац доказати, да се монархија нема бојати рата с Русијом. Но вели: „Био би злочин против нашој народу сакривати, даначе не казати му гласно и јасно, да нема за нас озбиљније, нити кобније ствари него ли би био рат с Русијом. Колосална њезина сила, репрезентирана неиромјерљивим скоро простором њезина посједа, апсолутно великим бројем њезина становништва, многобројном, новоустројеном и тако се вели, ваљано наоружаном војском, с коњаништвом, које свако друго треће и четвоструко надкриљује — та колосална сила, вођена апсолутном влашћу, морала би се и најповршнијем мотриоцу приказати неодољиву усудом, којему мора подлегнути човјечанство“. Но вели писац, да је баш овај велики простор и слаба страна Русије, јер је чини мање мобилном. Али и против тога да је нашла Русија устук. Поставила је у пограничној конгресној Пољској, Подолији и Волхији велики број посада, створила је већ у мирно доба формални ратни табор. Нарочито да има тамо 20 до 30 пуковнија коњаништва и батерија. Највећа погубље пријети монархији баш од коњаништва, које брзо напредује, те које би у Галицији разоривало прометна средства, жељезнице, брзојаве, магистре за муницију и оружје; тиме пако пријетила би се мобилизација у Галицији, на што да ваља бити приправни. Вели даље писац, да Аустрија не би била тако луда да своје чете управе против Москве и Петрограда, већ да би запосјела Вислу. Но и у случају да се рат сретно по њу сврши, да би Аустрија и остат била у непријави, јер не би знала што започети са ново освојеном Пољском — „довољни разлог, да се дамо склонити на такав рат само са ultima ratio“.

На то примјеђује загребачки „Obzor“:

привуче, па се и слушаоцима одазивало све што је у његовој души пролазило. Та душа бјеше са свим отворена слушаоцима. Они гледаху јасно њене боле, њене радости у усмјехима, и њезин страх ради будућности. У такоме близом додиру са снажним људи умјетничком, слушаоци осјећаху готово што и он, и ни један у своме животу не бјеше под туђом влашћу као тада.

У сусједној собици Мод и Деци слушаху. Први гласи гусала дирнуше је немило; учине јој се да јој застаде дисање, свијест јој се поче обртати, те се Деци пренаде веома и хтједо по Стени, да је болесница не устави. Мало по мало то негодно осјећање утоли, а обузе јој дупу и тијело угодна тишина. Што је даље Стени гуслио, њој бијаше то угодније; чинише јој се да плива и да се расхлађује у умилатим гласовима што се извијаху из гусала. Она појимаше јасно да је сва та милина ради ње саме и ако је уживаше гомила чељади.

Као у прилици изнизаше јој се пред очима сви догађаји потоњијех трију година. Сваки комад пјесме напомињаше јој по који часак њеног брачног живота. Видје себе у краљичиној дворани, гдје је први пут чула Стени. За тим нађе се у старинском очеву двору у Лондону, гдје се у башт у прољетњем мирису с њоме шеташе Стени. Ту се он усуди први пут да јој искаже прву љубав. Учине јој се да сад још чује мир од њи лана што се превијаху поврх ње. Деци

„Имеђу редака тог чланка војничког вјештака јасно провирује савјет Аустрији, нека настоји што одлучније избјегнути рату с Русијом. Кад стоје чињенице, које он навађа, т. ј. да би руска кавалерија пријечила аустријску мобилност (mobil-tschung) у Галицији, а свако знаде, да би Галиција била ратним позориштем, то је такођер врло проблематичне приједности по њем пројектирани марш на Вислу, јер би се по све лако могло догодити, да козаци прије дођу на Дунав, него ли би у опће аустријским четима био отворен пут к Висли“.

Д О П И С И.

ПЕТРОГРАД, 17 новембра. — (С. П. Колмнин професор И. В. медицине академике у Петрограду). У уторник 11 ов. м. нанесен је жесток удар овдашњој мед. академији, а тако и медицинском свијету смрћу знаменитог и њима никад незаборављеног професора Коломнина, доктора медицине.

Доктор Коломнин био је професор Хирургије и управитељ Хирушке академичне клинике.

Тај професор радио је операцију некој женској; но операција се сврши смрћу исте, која је тако поразила и узбунила професора, да је и њему самоме проузроковала смрт.

Болнијест пацијентке, која је изазвала ту несретну операцију, била је tuberculosis testis. Од те болести, доста опасне, није се могла излјечити болесница без операције. Како *) је ишла та операција, још се детаљно и истинито не зна; само се зна то, да ту није кривица професора, но по свој прилици и по свакијем убјеђењу зарок те смрти био је отров (фосфор), који је пила болесница два пута без ичјега знања пред операцију. При тој операцији употребљава се кокајин (средство, које анестезирује). У таквом случају најмања доза кокајина, која није штетљива за друге нормалне људе, проузрокује смрт болесника.

Професор Коломнин свагда је радио операције брзо и живо, и све, осим три од њих, (између којих је и ова посљедња) биле су успјешне. При једној неуспјешној операцији професор је говорио: „Још једна неуспјешна операција, и ја ћу се убити“, и на жалост његове се ријечи обисти. Послије те жалосне операције, чију је погрешку и неудаћу он приписивао себи, клоне духом, престане посјећивати своје лекције, а ако је ишао у академију, обично је сједио у свом кабинету, сам, замисљен и забуњен.

У понедељник дође у своју клинику и даде посљедње распоређе својим асистентима односно даљег лијечења сваког болесника; за тим се обрати студентима и рече: „Хирургија ће ми прекратити живот“. На те ријечи није нико обраћао особите пажње, и сваки је студент мислио, да професор хоће тијем да се изрази, како он полаже велики труд око своје специјалности (Хирургије).

То су биле посљедње ријечи професора са студентима; сјутрашњег дана (у уторник) већ је предао душу Свемогућему.

Професор Коломнин живио је сам у свом квартиру, осим једног момка и једне жене, који су га прислуживали није никог имао код себе. Тај дан, око 12 сати, пошље свога момка у академију, а тако и

*) Операција та биће паложена у једном медицинском журналу.

бјеше дотрчала, та она немаде кад да одговара даде заљубљеноме умјетнику. На, дивотни часови кад Стени гуслаше самоме лорду у малој дворани, а она праћаше гуслице уза клавиру. Како је заносаше склад његовијех највећа! Као да је њу умјетник спо у терзије бијесна коња којег он играше. По томе предочи јој се велики сини замак у Ирској и ово њега горостаена стабла. Стени се и ту појави, а она не мога на ино него да иде за њим, куда он хоће. Каки дани насташе по томе! Дани, гдје се помјешала љубав, гризодуше, понижење и понос. Како би она драге воље прегорјела све насладе љубљене жене за саму једну очеву ријеч: за опроштење! А ипак колико је уживала тијех дана. Владаци и најчуженији људи у свијету прихваћу је ласкавијем ријечима. У вировима свјетлости, међу горањим китама цвијећа, међу плескањем господскијех руку, гуљаху виловске гусле, а поносита чеда клањашу се умјетности.... Најзад, од једном се наоблачи њезино небо и хвати се црна ноћ. У колијевци, једно боно дијете умираше, поред све дворбе, поред свијех молитава и суза. Она се наклоняше над својим чедом, хотијући му надахнути свога духа, али све узалуд!.. Међу рукама које га миљаше и гријаху, јадно чедо бијеше га и чељаше, па најпослије пјехну и остави за собом велику тугу.

У тој великој тузи, од једном сијну велика свјетлост, а на звјезданом небу зачу небеске гласове и из тијех гласова

другу слугу у варош за куповање разних ствари. Кад се слуга из вароши врати, увиди свог господина мртва, који је у крви лежао на тавану у својој соби, држећи у лијевој руци хируршки нож, а покрај њега лежао је револвер, којим се убио (у слепоначу кост). Пожем је хтио да придода, (јер филет и кошуља били су отворени) ако удар из револвера не буде уснијешан.

Таким трагичким начином свршио је свој живот покојни професор у 43 години, кад је још могао много пријети користи својој љубљеној струци.

Пок. професор био је лијеп човјек, средњег стаса, тихе и благе нарави, срдечно се старао око својих болесника, био је већ у генералском чину; послје себе оставио је стару мајку, двије сестре и четири брата.

Он је, као што рекох, живио сам у свом квартиру, имао је три кабинета, у којима је био велики број књига разних српских аутора, и готово сву своју плату трошио је на куповање књига.

Врло ријетко пок. професор излазаше из дома, а свагда си га могао наћи или у академији или дома, ње чита или пише; он је познат као знаменити дијагност по својој специјалности. Мисли се, да ће остати много лијепијех и зрелијех сачињења, од тога честитог и даровитог човјека.

12 новембра у 7 сати по подне покојникова квартира бјеше напуњена гомилом народа, а највише тијех људи, који припадају медицинском свијету, са својим представником, професором Боткином. Тај скуп учених људи и научењака јасно свједочи, какав је губитак претрпјела медицинска академија и тај круг покојникових познаника и пријатеља, у ком се он часно и поштено владао.

Тијело пок. професора балзамирано је и положено у сандук, који је био постављен са чистом кадифом (велудом); на сандуку многобројни и скупоцијени вјенчеви (два од чистог сребра, а други од другог метала) од доктора, професора, студената, разних клиничких одјељења и од разних петроградских болница. Око сандука стоје по 4 студента у пуној униформи, на измјенице кроз два сата. Као професори, тако и сви студенти и болесници пок. професора, поштовали су га и љубили од свега срца, као што се то могло примјетити на једној панахиди (парастосу), која је била одслужена у клиничкој цркви; ни једног љака или болесника нијеси могао виђети, којему се не ваљаху сузо низ образе.

Око покојног сна непрестано тужна мајка сједијаше са двије пићери, плачући и никад не сушећи свога лица. Мртво тијело покојнога професора лежало је у његовој квартири све до суботе.

У суботу у 9 сати ујутро професори са студентима и свештенством изнесу сандук, у ком је почивало тијело знаменитог хирурга, њега су носили његови ученици на рукама међусобом, а кола, која су вукла шест, у црно завијених коња, бијаху украшена многобројним вјенчевима; на сандуку бјеху два сребрна вјенца, један од тијех љекара, који су двије године свршили мед. академију, а други од војничких љекара и доктора.

Тако носаше свог љубљеног учитеља до академичке цркве у пратњи великог броја народа, тако да се народ није могао смјестити, не само у цркви, него ни у свом здању академије.

У 10 сати одпоче се литургија а послје је онјела. У цркви су били сви професори, да се посљедњи пут виде и опросте са својим милим другом. На онјелу

аићелак радостан шпираше руке пут ње и дозиваше је Не требаше јој до мало прегнути па да се отргне од земље, али онет њека друга невидна сила задржаваше је. Благо и жалостиво Стени је својим гудалом као коријаше: „Зар да ме оставиш, љубо? Причекај бар да и ја кренем с тобом у вишије дворе, гдје престаје свака „жијејекја печал“ гдје вјечно љубав траје!“ Између та два позива, оба једнако мила, Мод не знадијаше коме да се приволи, те се шћинишаше у великијем мукама, и јекну самртнички.

— Мод, сеестро, шта ти је? Ти се мучиш?... викну Деци престрављена, ухватив је за руке.

Болесница се мало освијести.

— Није зло, рече она. До мало ћу вас оставити.... Овога часа видјех моје дијете те ме знаше к себи... Вријеме је! Ено и Стени већ зна да је вријеме, чуј шта гусли!!

Он збиља гуслаше Лабу дову и је с м у, гдје одјекиваху очајни звици, гдје се чујаше тонот корака на студенијем плочама онијех што мртваце прате. У сред самртничке муке, Мод, кријепљена генијем свога млаог мужа, слушаше страховите гласове што навјештаваху њезин укол. Не живљаше више него да слуша. Дивљење заузетави смрт.

— Хоћу ли га зовнути? занита Деци изапан себе.

А Мод прикупи што јој претече снаге да не изгуби ни једнога гласа и рече: Немој! Пусти да слушам још!

ду присуствовао је изасланик од министра војног генерал Воле.

По свршетку онјела студенти и цублика стану се опраштати с пок. професором.

Управо у 12 сати изнесу сандук на рукама студенти. Напријед су ишли прљвени пјевци, за њима и за свештенством студенти (којијех је било око 500), за њима су носили сандук, а за сандуком мајка и сестре пок. брата и велика гомила народа.

Та жалосна процесија обиђе најприје око грдног здања академије и клинике; кад су дошли напротив клиничког одјељења пок. професора, процесија се устави и свештенство очита заупокојену молитву и „вјечнаја памјат“. Тако се посљедњи пут опрости пок. професор са својом љубљеном клиником. Што су се више удаљивали од клинике „Вилје“, тијем се више публице придружавало к спроводу, уз ког је ишла на коњима полиција са својим начелником. Баца, као и прије, носашу свог учитеља, но не међусе на рукама, него, због далеког пута, на раменима. Обично су га носили студенти његовог IV. курса, но и ми јужни Словени, не гледајући на то, што сви неуспјешно окусили од те лијепе науке, коју је он, као оратор читао у својој аудиторји, не поштеђесмо својих рамена.

Код технолошког института средли су спровод велики број (око 300) студената, технолога, а на сандук ставили вијенац од стране свију студената са надписом: „отъ студентствъ, технологовъ“. Ту се придружи хор технолошких студената к хору наших и црквених пјеваца, тако, да се разлијегаху све ушице од „свјати Боже!“ које излазаше из хиљаде грла. Тек у 3½ сата по подне дође погосија на одређено гробовање; „Ново-Дивчиј монастырь“; Вијаше већ мрак, кад предадоше остатке пок проф. црној земљи.

Над гробом на коме се бијаше скупило око 2000 душа, говорено је неколико бесједа од професора, његових садругова по медицини и од студената, у којима су описали његов труд, рад и заслугу у хирургији. Тако посљедњи пут одадоше почаст професори свом другу, ученици свом милим учитељу и познаници свом љубљеном пријатељу.

М. Радуловић.

ДОМАЊЕ ВИЈЕСТИ.

ЦЕТИЊЕ, 1 децембра.

(Крсно име) књажевског дома Карађорђевог прослављен је ове године, на дан св. Клементија, уторник 25 новембра, у дому Њег. Свјетлости Њазиа Петра Карађорђевића.

Послије деветога часа приспјело је с Ријекe Његово Високошество Господар и Кназ, и Књагинице Милица и Стане, са пратњом и службеном четом војске. Пошто су Свијетли Гости поздравили Свечаре, пошпи су сви у цркву, гдје је Њег. Високопреосвештенство Г. Митрополит Митрофан са својим свештенством одслужило службу божју. Послије литургије примали су Свечари: Плихсве Свјетлости Књажеви Петар и Њорђе Карађорђевићи и Књагиница Зорка опште честитке.

У очима јој се показа занос, па једва чујн настави:

— О, да ми је умријети слушајући га!

— Мод, сеестро, шта говориш!

Болесница јој се наслопи на раме, па, блиједо, укоченијех очију, прошапта:

— О, јада што ћу га оставити! Како га љубим, а како ће му бити након мене!

Деци хтједо к вратима, али је Мод слабашном руком устави. У тај мах затути дворана од тапшања. У великој даци и граји једна се ријеч јасно разабираше: слава Марацкоме!

Болесница потоњијех пут сишуше очи, поносити осмијех заигра јој око усана, те пружи руке Стенију, који удаљашо пренакићен вијенцима. Он просу цвијеће на крвет невјестин, па клече уграј ње као да јој хтједо приказати и њој поклонити сву своју умјетничку славу.

Још она имаде снаге да помилује руком чело, које се преклонил испред ње, па се нагну, хотијући олубити то чело, али душа одлетје. Потоња јој ријеч би: „Сретна сам!“

Стени јекну кас рањени лав, али нови усклици у дворани заглумаше његов јаук.

У заносу умјетничкоје славе у љубави највишој Мод се растаде са свијетом.

„Revue Illustrée“.

Проевјета и црква.

„Новосадско „Наше Доба“ има ову билешку:

„До пошљедњег часа устезасмо се вјеровати и јавити, да новоизабрани епископ за Вршач г. Иларион Руварац неће да се прими епископства. Сад чујемо и из Карловаца и из Б. Пеште, да је на жалост тако. Како чујемо, г. Руварац био је у Б. Пешти и отуда се 18. о. м. вратио у Карловце, одавде исти дан отишао у Гретег. Како се закључи из видљивих епископских заклетви није ни положио у Б. Пешти. Он је у Б. Пешти заједно са св. патријархом, код којег је и на обједу бивао, нехотице њене министре али прије поласка је на мјеродавном мјесту изјавио, да се ни како не може примити епископског достојанства, јер за то не осјећа у себи позива. Сад ће се по свој прилици опет држати синод ради избора другог епископа. Сваком је за чудо, како та изјава није прије избора учињена. Овако су без икакве велике неприлике проузроковане на све стране. Ми смо увјерени, да ће наши назови-радикали правити отуда капитал, па готово као поуздано унапријед знамо — кога ће кривити.“

О истој ствари читамо у загребачком „Србобрану“:

У прошлome броју донијесмо брзојав из Земуна, да се изабрани владика вршачки Иларион Руварац вратио из Будимпеште у Земуна, а није положио нити је хтио положити заклетве. Наш извјестилац рече да се говори свашта о овоме догађају, али завршује да је свему узрок — реверс.

Ми смо једном приликом казали какав је обичај заведен у Будимпешти од неког доба при полагању заклетве епископских владика, — управо да је Герман урадио нешто што није доселе постајало. Кад владика потпише и положи заклетву, од њега тада узму и потписану оставку на владичанску столицу, за сваки случај и ради сваке сигурности од промјенљиве буди-људске. Ово је уведено јачачином по оној пословици: „боља пона везати но с њим на-тезати.“ — на си без бриге. Али Руварац, како наш извјестилац вели не даде се везати, не хтједо полагасти заклетве ни давати реверса, т. ј. оставку у једно исто вријеме.

„Будимпештански Таблат“ у своме броју од 18. 30. о. мј. сво шта јавља о овој ствари:

„Како што дознајемо из најпоузданијег извора, недавно изабрани и потврђени за вршачког владика, архимандрит Иларион Руварац, предлаже да, према својој оставци надлежном мјесту, Руварац је био Анђелићев кандидат за вршачког владика, те је изабрат у епископ карловачког синода противу воље владике. Влада је предложила највишем мјесту потврду овога избора узледе посредовања вршачког жупана, који бијаше комесар на епископској црквеном конгресу. У владичким круговима мислило се да се потврђењем Руварац учини концесија епископској саборској власти на и Герману. Но са оставком Руварацегом влада је врло немило дирнута, по што је у овоме правцу не само од Германа обманута, но и пред круном носи одговорност за потврђење човјека, који потврђење одбија. Положај Германа и положај вршачког жупана (Александра Николића), по обавјештењу нашега извјестioca, врло је уздрман због овога немилог догађаја.“

Овако говори орган мађарске опозиције, а овог часа добисмо о томе, као и на нашу брајавку, следеће писмо од брата г. Илариона Рувараца:

Господине уреднице!

У прошлом броју нашег цијењеног листа наводи се у брзојаву из Земуна, којим се јавља да Иларион Руварац као изабрани и превршени потврђени владика Вршачки, није хтио положити у том својству заклетве, као узрок тому — реверс.

Као брат Илариона Рувараца могу нас за сигурно увјерити, да тому није био узрок никакав реверс, већ једино разлози сасвим субјективне природе. С поштовањем У Загребу, 22 новембра 1886.

Лазар Руварац,
вјешник банског стола.

Нама би било све исто, која ће калуђер бити вршачки владика, да л' Иларион или Емилијан, Проконије или Пахомије; то неће ни унаприједити ни уназадити ријешење источног питања. Но тај случај има своју двоструку занимљивост која премаша преко границе и вршачке епархије и карловачке митрополије. Једно што је изабран владика епископ књижевник, те нас то занима као Србе, а друго, што је то, у колико се сјећамо врло риједак случај у историји не само православне цркве, но свијех кришћанских епископских цркава.

Од Никејског сабора послје Василија Великог и Јована Златоустог, мучно је наћи случаја да се калуђер, кога је синод једногласно изабрао за владика, одрекао митре.

Што вели брат изабраников, да су узроци не полагању заклетве изабрапога владике „сасвим субјективне природе“, то као да тумаче ријечи „Нашега доба“: „јер за то не осјећа у себи позива“.

Ако је тако, и то је свакојако велика ријеткост, јер тешко је наћи таког „пшштег духом“, да не речемо зрукчије, калуђера, који не би био увјерен „да има позива за владика.“ У том погледу је психолошки врло занимљив контраст између степена у ком је садашњи патријарх тежио за највишим положајем и овим којим се књижевни архимандрит не отима за митром. Тим чиним као да је историчар, и нехотице, повећао свој историјски значај; од сад није само један од најугледнијих историјских испитивача и научењака, по је и сам постао предметом за испитивача црквене историје Срба. Какав ће бит суд историје о томе, не умјемо прорећи; но надамо се да ће архим. Иларион молитвама својима толико успјети, да га бар на опоме свијету не снађе судбина онога кардинала, те га Данте налази у паклу јер

„У плашљивости почет одби вељу
(Chi per viltade fece il gran rifiuto)“.

УМЈЕТНОСТ.

Уредништво је добило на приказ:

Његовој Свјетлости

Данилу Александру

Књазу Нашљединку Црногорском.

ЦРНОГОРСКОМ ВОЈНИКУ“.

Слово Р. Рогановића.

За гласовир написао

Др. Јован Пачу.

Издање српске књижевне браће М. Поповића.

У Новоме Саду 1887.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Дољепотписати морамо са овиме објавити да је са иницијативом доброга нашега саотечественика Вјелице господина Вицка Перова Вуцуровића римокатоличке вјероисповједи Шпицлара вама саборна црква у Бјелице обдарена са 1500 тигала, поводом којег пожртвовања исто је обдарена и од православног нашег сабрата Бјелице, господ. Пера Маркова Тетковића Шпицлара са 1500 тигала уз које су исту цркву обдарили Рако и Томаш Абрамовићи из Предина, етаповници Бјелички са помоћу од 30 епориња а. в., да се исправи у истој цркви темпо које се нуждало у својој поправци; у слијед чега морамо са овиме вишепоменутоме нашем сабрату римокатоличкој Вицку Перову изрећи „не гледа се ко се како крсти, но чија му крвца грје пре, чије л' га је заједно млијето“, каб и православнима дародавцима најердачнију јавну благодарност.

Бјелице, 30 новембра 1886.

Парох Бјелички

СТАНКО ВУКОВИЋ

са обшном Бјеличком.

ПОЗИВ.

Умољавају се она господа чланови Цетинске Читалице који дугују за чланство од прошле године, да најдаље до 10 ов. мјес. изволе дуг исплатити, јер у противном случају управа ће присиљена бити судом намирити.

Управа Цет. Читалице.

ПОРУКЕ УРЕДНИШТВА.

Г Марку Ђурићу, у Шош, Америка. Невада. — Са припомањем четири талијера намирили сте до првог јуна 1877-е. Да сте здрави!

ОБЈАВА.

Министарство Финанције даваће на 2. Јануара 1887 на лицитацију препродавање једнога милиона (1,000.000) килограма соли на Државни магазин на Пристан Барски.

Контрат ће се дати ономе који се за најнижу цијену обвезе продавати помешну количину соли на горе реименовати магазин.

Влада тражиће од подузимача двије стотине (200) наполеона кауције било у новцу или у сигурном јемству.

Они који би жељели лицитирати морају се на горе означени рок пријавити у канцеларији Министарства Финанције гдје ће се држати лицитација.

Магазини у Бару и у Улцињу укидају се; почем ће сваки слободан бити куповати се на Пристан и препродавати је.

Ко би желио имати опширнија извјешћа нек се пријави прије рока канцеларији Министарства Финанције.

Цетинье, 26 нов. 1886.

Број 6653.

КАНЦЕЛАРИЈА
МИНИСТАРСТВА ФИНАНСИЈЕ.

ОБЈАВА.

Кућа Марије Богданове у овој вароши извесена је на ауканат. Кућа постоји у главној улици између куће Јована Шипера и Ђока Новова, иста је дигнута на један бој заједно са кухином ишо зади исте. Дугачка је иста 12¹/₂ лакката, са три прозора на главној улици, са добрим кровом и тиглама. У угнутрашњости куће нема никакве направе или пода (тавана).

Ко би желио исту купити нека се изволи подписатој управи пријавити до 15 јануара 1887 године.

Број 630.

Цетинье, 15. нов. 1886.

УПРАВА ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

BON MARCHÉ

Систем продаје е врло малом добити и с пуном вјером влада у магазинима BON MARCHÉ.

Дом Аристота Вусикота
СТОВАРИШТЕ НОВИНА
ПАРИЗУ.

Магазини BON MARCHÉ највећи су најраспрострањенији и најбоље удељени; у томе су знаменитост Париза.

Част нам је јавити Госпођама, да је већ изишао наш илустрован каталог новина ове сезоне и да ће сваком ко зажели бити послат бес платно.

Шаљемо исто бес платно, на захтјев, угледе свијех наших нових тканина у: Свили, платну, свити, новијех сторова, тисканих тканина, поставе зидова и стосе за намјештај; исто албуме, описе и слике наших модела у: Новије гоалете, плаште, хаљине, одијело, шубе, моде и паките главе, сукње, котуле, лакше огртаче (peignoirs), одијело за девојчице и ђетиће, рубље, срећено рубље, капе, умбреле, рукавице, поше, цвијеће и пера, обућу мушку, женску и ђечију, париску робу, париску робу и мобилају, ит. д. и т. д.

Према непрестаном развоју наших новина, нама је спрема за све зиме новине већа но икада, и можемо казати да су користи те их нудимо, у погледу кавбоје и цијеноје сваке наше робе, несумњиве.

Наруџбине за Романију, Србију, Бугарску, Црну Гору и Русију, од 25 франака на више (осим постелеког прибора и мобилија), кад се пакти вриједност, шаљемо бес платно до луке за укравање или до пријелазних железничких станица на излазу из Немачке и Аустро-Угарске.

Стовариште Bon Marché непрестану расту и никад нијесу сасвим довољни највише већој навали муштерија. Скоро су отворени нови прираштаји, те чине да је Bon Marché „Јединствено Стовариште на Свијет“. Други прираштаји и граде се и брзо ће се отворити.

Дому Bon Marché начело је да ни по најмању цијену не продаје робе до само од првог избора и врло добре врсте.

Стоваришта Bon Marché немају ни филијама и преставника, ни у Француској, ни у иностранству, те моле да се Госпође чувају трговаца који се служе њиховим именов да произведу смутњу.

ЈАВНА ОБЈАВА.

Ниже подписани части се јавити штваном опшњинству цијеле Далмације, Херцеговине, Босне и Црне Горе, да је опшњинство генералну агенцију и складнице својих добро познатих у цијеломе свијету физикалних, епологијских инструмената (table) честитој тврди:

Др. Јакова Дудана синовом у Спљету.

С тога нек се одседе све моје досадашње муштерије обрате искључиво на моју генералну агенцију у Спљету за евентуалне наруџбе и разјашњења, те не добити уз исту цијену ко у мене све инструменте. Текући цијеник такођер до који дан примити ће ко се буде јавио агенцији, франко у народном језику. С особитим поштовањем препоручује се.

Б е ч, 22 септембра 1886.

Хајрих Канелер.

ОГЛАСИ.

Највиша добит!

САМО за 12 ФИОРИНА

МОЖЕ СЕ ДОБИТИ КРАСАЦ, ИСТРАЈАН

ПРИБОР ЗА ТРИЕЗУ

од најфинијег англо-британија сребра а јемчи се да ће остати био 10 г. ту има:

6 ножева, сјеченице од финог челика
12 (6 ојкица и 6 виљушката (пирена) од најфинијег
12 (6 ојкица за каву и 6 за јаја англо-британија
12 (6 ојкица и 6 пирена за поена ја сребра
2 веље ојкице, 1 за јуху, 1 за млијето
12 (6 красних чашица за јаја и 6 синих налова за ножеве.

2 једно масивно цједило и 1 лијена посипалка за цукар и шапар.

6 дивних чашица за воће, с умјетним јапанским ситурима.

2 красна чирака за салон.

Свега 66 комада, у вриједност одблизу 100 фориња, разашљу се, док траје готовина, само за 12 фориња.

Даље придодајемо, само за 3 фориња, један красан ланац за сахат од новог злата.

прве врсте, најфиније израђен, а најбољи стручњак не може га распознати од правог злата, храни више година природни вид злата и замјешује сасвим златан ланац од 70 фиор. Највише израђени ланци за женске и офицерске сахатове, по исту цијену.

Разашљу се одмах чим се пошље новац, а наручује се у

Central Export Bureau

Wien, I., Wildpretmarkt 1.

Што се не буде свидјело, прима се назад и врћу се новци.

Молимо да се пази на пријеварије огласе те иду на обману публике.

Централ-експорт-биоро одликује се највише лијеним избором своје робе и начелно продаје, и по најнижу цијену, само истрајну робу којој нема замјерке. Ко дакле хоће за своје новце да има занета лијену и добру ствар, нека се повјерљиво обрати на ту фирму.